

Αντικαθιστώντας το κράτος: ναρκωτικά, βία και εξουσία στις φαβέλες του Ρίο.

Φωτογραφία από www.telegraph.co.uk

Το Ρίο Ιανέιρο έχει ένα σημαντικό αριθμό τενεκεδουπόλεων (favelas) εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα. Σήμερα (αρχές του 21^{ου} αιώνα) ο συνολικός πληθυσμός τους εκτιμάται ότι είναι περίπου δύο εκατομμύρια άτομα. Εξαιτίας του ανεπίσημου και ημι-παράνομου τρόπου με τον οποίο δημιουργήθηκαν οι φαβέλες, οι κάτοικοί τους έχουν δύσκολες σχέσεις με την υπόλοιπη πόλη. Παρόλο που οι φαβέλες παίζουν ζωτικό ρόλο στο να αναπαράγουν φτηνό εργατικό δυναμικό για τη βιομηχανία και τον τομέα των υπηρεσιών, συχνά περιθωριοποιούνται από την υπόλοιπη κοινωνία και την κυβέρνηση και υποφέρουν από την έλλειψη επαρκών κοινωνικών υπηρεσιών και συχνά βίαιη αστυνομοκρατία. Η Rocinha είναι τυπικό παράδειγμα φαβέλας: στα μέσα της δεκαετίας του 1990 με πληθυσμό 150.000-200.000 κατοίκους είχε τέσσερα δημοτικά σχολεία, κανένα σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και μόνο δύο κέντρα υγείας, εκ των οποίων το ένα το διαχειριζόταν ένας από τους συλλόγους των κατοίκων.

Από τη δεκαετία του 1980 το Ρίο έγινε κύριο σημείο μετάβασης στο διεθνές εμπόριο κοκαΐνης, και οι πωλήσεις του ναρκωτικού μέσα στην ίδια την πόλη άρχισαν να επηρεάζουν τη ζωή στις φαβέλες. Τα μαζικά κέρδη από την κοκαΐνη μεταμόρφωσαν τους προηγούμενους χαμηλού προφίλ κομπιναδόρους που διακινούσαν μαριχουάνα, σε ένα ιεραρχικά δομημένο σύστημα, με το εμπόριο της κάθε φαβέλας να βρίσκεται υπό τον έλεγχο ενός αφεντικού (*dono*) για λογαριασμό του οποίου δουλεύουν διάφοροι διακινητές, τσιλιαδόροι, έμποροι και *soldados* - ένοπλοι φρουροί οπλισμένοι με όλο και πιο ισχυρό οπλισμό.

Η σχέση μεταξύ των διακινητών και της ευρύτερης κοινότητας είναι πολύπλοκη. Το εμπόριο κοκαΐνης παρέχει κερδοφόρες δουλειές σε μια εποχή που η ανεργία είναι στα ύψη και ένα «καλό» *dono* θα ανακυκλώσει κάποια από τα κέρδη του μέσα στην κοινότητα με ποικίλες μορφές κοινωνικής υποστήριξης. Αλλά η πιο σημαντική και επίμαχη σχέση είναι η παροχή «νόμου και τάξης». Τα αφεντικά (*donos*) προστατεύουν την κοινότητα από εξωτερικές απειλές (που μπορεί να είναι και απειλές από αντίπαλες συμμορίες ναρκωτικών), επιλύουν εσωτερικές διαμάχες και προσφέρουν ένα είδος ακατέργαστης δικαιοσύνης την οποία επιβάλλουν με τη βία. Σε αντάλλαγμα αναμένεται από την κοινότητα να παρέχει στους διακινητές ένα ασφαλές περιβάλλον στο οποίο να εμπορεύονται και να τους κρύβει μέσα στην κοινότητα όταν τους αναζητά η αστυνομία. Στις πρόσφατες δεκαετίες οι κάτοικοι έχουν εν πολλοίς δεχτεί αυτό το πάρε-δώσε ως λιγότερο κακό από την κρατική αμέλεια, αλλά αυτό έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ικανότητα των απλών ανθρώπων να εκφραστούν πολιτικά. Εγκλωβισμένοι ανάμεσα στην αστυνομική βία και τη βία των διακινητών ναρκωτικών, οι τοπικοί σύλλογοι των κατοίκων – οι μόνοι δημοκρατικοί θεσμοί που μπορούν να εκπροσωπήσουν τις φαβέλες στην δημοτική αρχή – είναι συχνά ανήμποροι να εκφράσουν ελεύθερα τις ανάγκες τους. Εκτιμάται ότι γύρω στους 100 ηγέτες κοινοτήτων δολοφονήθηκαν μεταξύ του 1992 και του 2001 επειδή δεν συμμορφώθηκαν με τις επιθυμίες των διακινητών.

Μεταφρασμένο απόσπασμα από το βιβλίο των Williams G. et al. (2009) The Geography of Developing Areas. Routledge, London. 203-204.